ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Образотворче мистецтво	Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Кафедра	Живопис	Рік навчання	2
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	Вид дисципліни	Вибіркова
Спеціальність	023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»	Семестр	3,4

КОПІЙНИЙ ЖИВОПИС СЮЖЕТНО – ТЕМАТИЧНОЇ КАРТИНИ

Семестр 3,4 (2026-2027 н.р.)
01вересня — 14 травня

Викладач Коваленко Сергій Володимирович, старший викладач
E-mail, тел.. tvorchaki200@gmail.com
Заняття Вівторок (14.45–16.20), дистанційно
Консультації За домовленістю
Адреса поверх 4, корпус 3, вул. Мистецтв 8
Телефон (057) 706-02-81 (кафедра)

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Поза заняттями офіційним каналом комунікації з викладачем є електронні листи, Viber, Telegram (тільки у робочі дні до 18-00). Умови листування:
1) в *темі* листа обов'язково має бути зазначена назва дисципліни (Копійний живопис);
2) в полі тексту листа позначити курс, групу, ПІ студента, який звертається (анонімні листи не розглядаються);
3) файли підписувати таким чином: *прізвище – оригінальна назва твору та автор. Розширення: текст — doc, docx, ілюстрації — jpeg, pdf.*

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовою для вивчення дисципліни «Копійний живопис сюжетно-тематичної картини» є базові знання та практичні навички з академічного живопису, академічного рисунку, пластичної анатомії, техніки та технології живопису, історії мистецтва, кольорознавства та композиції. Необхідним є достатній рівень володіння навичками зображення з натури людської постаті, пейзажу й натюрморту засобами олійного живопису та графічними матеріалами.
У процесі вивчення дисципліни студент отримує необхідну методичну та консультативну підтримку викладача на всіх етапах виконання практичних завдань.

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Оригінали творів образотворчого мистецтва, обраних для копіювання, або їхні якісні цифрові репродукції — у разі дистанційного навчання. Візуальні та інформаційні матеріали, необхідні для визначення мистецької школи, історичного контексту, техніки й технології створення обраного твору. Основна та додаткова навчальна, наукова й довідкова література з дисципліни, що використовується для поглиблення теоретичних знань і практичного опанування методики копіювання творів образотворчого мистецтва.**ПОСИЛАННЯ НА МАТЕРІАЛИ**

1. Алтухова, А. В. Теоретичні та методичні основи художньої освіти (на прикладі курсу «Теорія і практика графічного мистецтва») : навч.-метод. посіб. – Харків : ХНПУ, 2016. – 120 с. – Режим доступу: https://dspace.hnpu.edu.ua/bitstreams/575da9b9-dca0-40e7-b4d8-91db451b01c4/download.
2. Бобир, О. В**.** Копійний живопис портретно-жанрової картини : дис. … канд. пед. наук : 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями) / Університет імені Альфреда Нобеля. – Дніпро, 2020. – 235 с. – Режим доступу: https://old.duan.edu.ua/images/head/Science/UA/PhD_and_Postdoc_studies/015/Zakhyst/DF_08_120_006_Bobyr_O/dysertatsiya_Bobyr.pdf.

3. Кардашов, В. В. Теорія і методика викладання образотворчого мистецтва : навч. посіб. – Київ : Либідь, 2007. – 280 с. – Режим доступу: https://library.udpu.edu.ua/library_files/422791.pdf.
4. Квомпс, В. О. Трьохстадійний метод живопису натюрморту // *Вісник ХДАДМ*. – 2008. – № 8. – С. 56–63. – Режим доступу: https://hudprom.org.ua/archive/Herald-2008/2008-N8/08kvomps.pdf.
5. Киплик Д . «Техніка живопису». –М.: Искусство, 2000
6. Ковальов Ф. В. Золотий перетин у живописі: Уч. посіб. для ху-дож. ин-тов та училищ.- Київ.: Вища Школа, 1989.- 143 с.
7. Крюк, О. О. Копіювання робіт майстрів українського живопису XIX ст**.** : навч.-метод. матеріали. – Київ : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2021. – 45 с. – Режим доступу: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/48217/1/O_Kriuk_TSJ_4k.pdf.
8. Пукліч О. Розробка методики з дослідження об'єктів живопису: звіт про НДР / МЮУ ХНДІСЕ ; кер. А. О. Долуда ; викон. : О. Пукліч – Х., 2019. Номер держрегістрації № 0117U004752.

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

Для виконання практичних завдань необхідні такі матеріали та інструменти: підрамник відповідного розміру та пропорцій згідно з обраним оригіналом; полотно і ґрунт, підібрані відповідно до техніко-технологічних особливостей оригіналу; пензлі; палітра; олійні фарби; лляна олія; дамарний лак; м'які графічні матеріали; олівці; папір; степлер і скоби або оббивні цвяхи для натягування та закріплення полотна на підрамнику.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ

Мета дисципліни полягає у формуванні професійних навичок роботи в техніці олійного живопису під час копіювання сюжетно-тематичних творів майстрів. Вивчення художніх оригіналів спрямоване на розуміння основних принципів побудови композиції, створення художнього образу та використання живописних засобів.

Процес навчання ґрунтується на міждисциплінарному зв'язку з композицією, рисунком, кольорознавством та живописом. Основна увага приділяється аналізу композиції, визначенню головного та другорядного, передачі просторових, тональних і колористичних взаємозв'язків.

Копіювання розглядається не як механічне відтворення оригіналу, а як практичний метод вивчення художніх засобів та закономірностей побудови твору, що сприяє подальшому застосуванню набутих знань у власній творчій роботі.

Завдання дисципліни полягають у набутті професійних знань і практичних навичок шляхом вивчення та копіювання творів образотворчого мистецтва; опануванні технічних і технологічних особливостей живопису різних мистецьких шкіл; вивченні послідовності ведення живописної роботи та способів використання набутих навичок у подальшій навчальній і творчій діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

– основні принципи та методи копіювання творів образотворчого мистецтва;
– послідовність і основні етапи виконання живописної копії;
– технологічні особливості олійного живопису, властивості матеріалів та способи їх застосування;
– принципи композиційної, тональної та колористичної побудови сюжетно-тематичної картини;
– особливості живописної мови та технічні прийоми, характерні для різних мистецьких шкіл;
– основні принципи роботи з тоном, кольором, фактурою та живописним шаром;
– історичний і мистецький контекст створення твору, обраного для копіювання.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен вміти:

– аналізувати художні, технічні та технологічні особливості твору, обраного для копіювання;
– визначати послідовність виконання живописної роботи відповідно до техніки та технології оригіналу;
– професійно застосовувати матеріали, інструменти та прийоми олійного живопису;
– відтворювати основні композиційні, тональні, колористичні та фактурні характеристики оригіналу;
– застосовувати різні способи нанесення живописного шару, зокрема підмальовок, лесування, корпусне та багатошарове письмо відповідно до особливостей обраного твору;
– використовувати набуті під час копіювання знання й практичні навички у подальшій навчальній та самостійній творчій роботі.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

«Копійний живопис сюжетно-тематичної картини» — одна з дисциплін професійної та практичної підготовки, спрямована на формування фахових художніх знань і практичних навичок студентів. Зміст дисципліни передбачає не механічне відтворення оригіналу, а професійне вивчення його композиційної, образно-пластичної та живописної структури, техніки й технології виконання. Копіювання сюжетно-тематичної картини сприяє поглибленому опануванню спеціальних живописних прийомів і практичних навичок. У процесі аналізу, порівняння та безпосереднього відтворення оригіналу студент вивчає сюжетно-образну концепцію твору, принципи композиційної побудови, пластичне вирішення форми, тональні й колористичні співвідношення та особливості живописної мови майстра. Набутий досвід створює підґрунтя для подальшої самостійної творчої діяльності.

Згідно з навчальним планом підготовки бакалаврів дисципліна «Копійний живопис сюжетно-тематичної картини» вивчається протягом двох семестрів. Загальний обсяг дисципліни становить 4 кредити ECTS (120 годин), з яких 60 годин — практичні заняття під керівництвом викладача, 60 годин — самостійна робота студентів.

Зміст і структура дисципліни «Копійний живопис сюжетно – тематичної картини»

3 семестр містить:

4 МОДУЛІ, 12 завданнь за темою:

«Копія сюжетно - тематичної картини, або композиційного фрагменту»

3-й та 4-й семестри містять 4 модулі, що охоплюють 12 навчальних завдань за темою «Копія сюжетно-тематичної картини».

І модуль І семестру містить 4 практичних завдання :

1. Вибір сюжетно-тематичної картини або її фрагменту для копіювання.
2. Вивчення техніки та технології виконання обраного твору. Проведення його композиційного аналізу. Вибір полотна і ґрунту, максимально наближених за характеристиками до матеріалів оригіналу. Підготовка полотна до виконання копії.
3. Перенесення рисунка на полотно.
4. Нанесення імприматури або лесувального підмальовка відповідно до техніки й технології виконання оригіналу як основи для подальшого послідовного ведення живописної копії.

ІІ модуль І семестру містить 2 практичні завдання.:

Нанесення середніх кольорових шарів фарби.

Завершальний етап. Узагальнення: лесування, уточнення деталей тощо.

І модуль ІІ семестру містить 4 практичних завдання:

1. Вибір сюжетно-тематичної картини або її фрагменту для копіювання.
2. Вивчення техніки та технології виконання обраного твору. Проведення його композиційного аналізу. Вибір полотна і ґрунту, максимально наближених за характеристиками до матеріалів оригіналу. Підготовка полотна до виконання копії.
3. Перенесення рисунка на полотно.
4. Нанесення імприматури або лесувального підмальовка відповідно до техніки й технології виконання оригіналу як основи для подальшого послідовного ведення живописної копії.

ІІ модуль ІІ семестру містить 2 практичні завдання:

Нанесення середніх кольорових шарів фарби.

Завершальний етап. Узагальнення: лесування, уточнення деталей тощо.

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Важливу роль у навчальному процесі відіграють професійна позиція викладача, характер взаємодії зі студентами, індивідуальна комунікація та створення умов для розвитку їхньої творчої самостійності.

Основними методами навчання є консультації та практична робота студентів у процесі вивчення й виконання копії портретно-жанрового твору.

Основною формою роботи з дисципліни є творча практична діяльність, спрямована на виконання копії твору мистецтва відповідно до навчального плану.

Мета навчальних завдань полягає у послідовному опануванні принципів ведення станкового живописного твору та поступовому ускладненні професійних завдань — від визначення загальних кольорово-тональних відношень до опрацювання основних композиційних і живописних вузлів картини.

Навчальний процес ґрунтується на таких дидактичних принципах:

— послідовності та поступового ускладнення — від опрацювання загальних кольорово-тональних відношень до деталізації основних композиційних і живописних акцентів;

— свідомого та активного засвоєння навчального матеріалу — через практичне вивчення технології та послідовності виконання копії;

— індивідуального підходу — з урахуванням творчих здібностей, рівня підготовки та особливостей художнього мислення кожного студента;

— систематичності та послідовності — через регулярну практичну роботу, консультації та контроль виконання навчальних завдань.

У процесі виконання копії студент працює відповідно до поставленого завдання, використовуючи рекомендації та консультації викладача. Настанови педагога мають бути ненав’язливими, щоб студент міг самостійно формувати власне бачення та усвідомлено підходити до технічного виконання живописного твору. Розвиток здобувачів освіти у процесі навчання забезпечується не лише змістом навчального матеріалу, а й особистістю викладача та стилем його спілкування зі студентами.

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Програмою передбачено рубіжні етапи контролю у формі поточних переглядів етапів процесу роботи виконаних завдань.

Підсумковий контроль засвоєння знань здійснюється у формі екзаменаційних переглядів.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Національна	**Бали**	**ECTS**	**Диференціація А (внутрішня)**	**Національна**	**Бали**	**ECTS**
відмінно	90–100	A	A+ 98–100	задовільно	64–74	D
			A 95–97		60–63	E
			A- 90–94	незадовільно	35–59	FX
добре	82–89	B		незадовільно (повторне проходження)	0–34	F
	75–81	C				

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

Дисциплінарна та організаційна відповідальність Викладач несе відповідальність за координацію процесу занять, а також повинен забезпечити всіма дозвільними документами до Харківського художнього музею або надати доступ здобувачам до якісних світлин з музеїв України чи то інших країн у разі дистанційного навчання. Особливу увагу викладач повинен приділити досягненню програмних результатів навчання дисципліни. В разі необхідності викладач має право на оновлення змісту навчальної дисципліни на основі найновіших досягнень і сучасних практик у відповідній галузі, про що повинен попередити студентів. Особисті погляди викладача з тих чи інших питань не мають бути перешкодою для реалізації студентами процесу навчання.

Міжособистісна відповідальність. У разі відрядження, хвороби або іншої важливої причини, викладач має право перенести заняття на інший день за умови узгодженості з адміністрацією та існуючим розкладом занять. Про дату та час проведення занять викладач інформує студентів через старосту групи.

ПРАВИЛА ЗДОБУВАЧА

Вітається власне тлумачення проблематики заняття, за умови його належної аргументації та обґрунтування матеріалами, опрацьованими під час практичних і самостійних занять.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНОСТІ

Недопустимі пропуски занять без поважних причин (причини пропуску мають бути підтверджені необхідними документами або попередженням викладача). У разі перевищеною кількості студентів у залі художнього музею, студент може прийти в інший день, узгоджений з викладачем. У разі пропуску занять,

студент має самостійно опрацювати матеріали тем і підтвердити їх опанування відповідною практичною роботою. Довгострокова відсутність студента на заняттях без поважних причин дає підстави для незаліку з дисципліни і його можливого подальшого відрахування. Додаткові заняття з такими студентами не передбачені. Відсутність практичного виконання копії у залах музею під час зазначеного розкладу безпосередньо впливає на зниження підсумкової оцінки.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Під час навчання здобувачі освіти зобов'язані дотримуватися принципів академічної доброчесності. Будь-які форми її порушення не допускаються. З огляду на специфіку дисципліни, виконання копії твору образотворчого мистецтва є складовою навчального процесу і не розглядається як плагіат. Порушенням академічної доброчесності вважається подання на екзаменаційному перегляді роботи, виконаної іншою особою, як результату власної навчальної діяльності. Оскільки самостійне виконання практичних завдань є однією з основних умов досягнення мети та результатів навчання дисципліни, у разі встановлення факту подання чужої роботи така робота не оцінюється.

Корисні посилання: https://законодавство.com/zakon-ukrajiny/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html
https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi/

РОЗКЛАД КУРСУ

Дата	Тема	Вид заняття	Зміст	Годин	Рубіжний контроль	Деталі
І-й модуль ІІІ семестру						
01.09	Завдання1.	Вступна бесіда та практичні	Вибір твору та його аналіз	2		
08.09 15.09 22.09	Завдання 2.	Практичні	Вивчення техніки та технології виконання обраного твору. Проведення його композиційного аналізу. Вибір полотна і ґрунту, максимально наближених за характеристиками до матеріалів оригіналу; визначення технології письма автора; підготовка полотна до копіювання	6	Поточний перегляд	
29.09	Завдання1.	Практичні	Перенесення рисунка на полотно	2	Поточний перегляд	
06.10 13.10	Завдання4.	Практичні	Нанесення імприматури або лесувального підмальовка відповідно до техніки й технології виконання оригіналу.	4	Поточний перегляд	
ІІ-й модуль ІІІ семестру						

02.02 27.10 03.11 10.11	Завдання 1.	Практичні	Нанесення середніх шарів фарб, перша та друга прописка. .	8	Поточний перегляд	
17.11 24.11 01.12 08.12	Завдання 2	Практичні	Лесування, узагальнення.	8	Поточний перегляд	
І-й модуль IV семестру						
02.02	Завдання1.	Вступна бесіда та практичні	Вибір твору та його аналіз	2		
09.02. 16.02 23.02	Завдання 2.	Практичні	Вивчення техніки та технології виконання обраного твору. Проведення його композиційного аналізу. Вибір полотна і ґрунту, максимально наближених за характеристиками до матеріалів оригіналу; визначення технології письма автора; підготовка полотна до копіювання	6	Поточний перегляд	
02.03	Завдання1.	Практичні	Перенесення рисунка на полотно	2	Поточний перегляд	
09.03 16.03	Завдання4.	Практичні	Нанесення імприматури або лесувального підмальовка відповідно до техніки й технології виконання оригіналу.	4	Поточний перегляд	
ІІ-й модуль IV семестру						
23.03 30.03 13.04 20.04	Завдання 1.	Практичні	Нанесення середніх шарів фарб, перша та друга прописка. .	8	Поточний перегляд	
27.04 04.05	Завдання 2	Практичні	Лесування, узагальнення.	8	Поточний перегляд	

11.05						

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Тема	Форма звітності	Бали
1 модуль		
1	Поточний контроль	0–10
2	Поточний контроль	0–30
2 модуль		
1	Поточний контроль	0–25
2	Поточний контроль	0–35
	Всього балів	100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Бали			Критерії оцінювання
	0–20	0–40	
A 90 - 100	16 - 20	37 - 40	Студент в повному обсязі опанував матеріал практичного курсу, творчо та якісно виконав усі поставлені завдання, проявив креативне мислення при виконанні завдань, логічно обґрунтував послідовність виконання необхідних завдань, професійно виконав усі етапи завдання, додатково брав участь у міжнародних або всеукраїнських конкурсах, виставках, фестивалях (отримав відзнаку).
B 82 - 89	12–15	35 - 37	Студент добре опанував матеріал теоретичного та практичного курсу, вчасно виконав усі поставлені задачі, творчо підійшов до виконання практичних завдань, але при цьому робота має незначні недоліки.
C 75-81	11 - 13	33 - 34	Студент в цілому добре опанував матеріал теоретичного та практичного курсу, вчасно та якісно виконав більшість поставлених завдань, але виконана робота має суттєві недоліки (відсутність творчого підходу тощо).
D 64 - 74	8 - 10	29 - 32	Студент в недостатньому обсязі опанував матеріал теоретичного та практичного курсу, вирішив в цілому основні поставлені завдання, але виконана робота має значні недоліки (неохайність виконання, відсутність творчого підходу, несвоєчасна подача виконаної роботи тощо).
E 60-63	6 - 8	26 - 28	Студент в недостатньому обсязі опанував матеріал теоретичного та практичного курсу, не впорався з головними задачами дисципліни, практична робота має багато значних недоліків (неохайність виконання, відсутність творчого підходу, несвоєчасна подача виконаної роботи, значна кількість суттєвих помилок при виконанні завдання, пропуски занять без поважних причин тощо).
	0	0	Пропуск рубіжного контролю

СИСТЕМА БОНУСІВ

Передбачено додаткові бали за активність студента у підході до вивчення твору образотворчого мистецтва, який був обраний для копіювання. Точне виконання копії з дотримуванням усіх технологічних аспектів може бути оцінене додатковою кількістю балів: максимально10.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Алтухова А. В. Теоретичні та методичні основи художньої освіти (на прикладі курсу «Теорія і практика графічного мистецтва») : навч.-метод. посіб. – Харків : ХНПУ, 2016. – 120 с. – Режим доступу: https://dspace.hnpu.edu.ua/bitstreams/575da9b9-dca0-40e7-b4d8-91db451b01c4/download.
2. Бобир О. В**.** Копійний живопис портретно-жанрової картини : дис. … канд. пед. наук : 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями) / Університет імені Альфреда Нобеля. – Дніпро, 2020. – 235 с. – Режим доступу: https://old.duan.edu.ua/images/head/Science/UA/PhD_and_Postdoc_studies/015/Zakhyst/DF_08_120_006_Bobyr_O/dysertatsiya_Bobyr.pdf.
3. Кардашов В. В. Теорія і методика викладання образотворчого мистецтва : навч. посіб. – Київ : Либідь, 2007. – 280 с. – Режим доступу: https://library.udpu.edu.ua/library_files/422791.pdf.

4. Квомпс В. О. Трьохстадійний метод живопису натюрморту // *Вісник ХДАДМ*. – 2008. – № 8. – С. 56–63. – Режим доступу: https://hudprom.org.ua/archive/Herald-2008/2008-N8/08kvomps.pdf.
5. Киплик Д . «Техніка живопису». –М.: Искусство, 2000
6. Ковальов Ф. В. Золотий перетин у живописі: Уч. посіб. для ху-дож. ин-тов та училищ.- Київ.: Вища Школа, 1989.- 143 с.
7. Крюк О. О. Копіювання робіт майстрів українського живопису XIX ст**.** : навч.-метод. матеріали. – Київ : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2021. – 45 с. – Режим доступу: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/48217/1/O_Kriuk_TSJ_4k.pdf.
8. Пукліч О. Розробка методики з дослідження об’єктів живопису: звіт про НДР / МЮУ ХНДІСЕ ; кер. А. О. Долуда ; викон. : О. Пукліч – Х., 2019. Номер держрегістрації № 0117U004752.

Допоміжна

1. R. *Arnheim «Art and Visual Perception»* 1974.(University of California press Berkley and Los Angeles)

2. WILLIAM HOGARTH: The Analysis of Beauty (London: Printed by John Reeves for the Author, 1753)

3. Альберті Л. «Три книги про живопис» 1435р. переклад А. Габричевський.

4. Н. Урсу «Теоретичні основи композиції: навчально-методичний посібник для студентів ВНЗ художніх та художньо-педагогічних спеціальностей / Н. О. Урсу, Б. М. Негода, В. А. Гнатюк, І. П. Міхалевська. - Кам'янець-Подільский : Кам.-Под. держ. унів., 2004. - 61 с.

5. Титов М.Ф. Техніка та технологія темперного жовткового іконопису. Київ: BONA MENTE, 2005. 96 с.

6. Цитович В.І Технологія художнього твору як мистецтвознавча проблема. Проблеми збереження, консервації, реставрації та експертизи музейних пам’яток. Матеріали та тези доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції 22-24 травня 2001 р. Київ, 2001. С.181 – 183

.
.